

ΤΑ «ΑΓΝΩΣΤΑ» ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Είναι κοινή παραδοχή ακτιβιστών, διεθνούς εμβέλειας περιβαλλοντικών οργανώσεων αλλά και ερευνητών ότι το περιβάλλον αποτελεί παραδοσιακά δευτερεύον ζήτημα στην Ελλάδα, με τα οικολογικά προβλήματα να απουσιάζουν συστηματικά από την

πολιτική ατζέντα και τη σχετική ενημέρωση να εκλείπει από την εκπαίδευσή μας. Θυμάμαι πρόσφατα να πηγαίνω σε μεγάλη αλυσίδα διατροφής έχοντας μαζί μου μια ήδη χρησιμοποιημένη πλαστική σακούλα της εν λόγω εταιρείας και η υπάλληλος στο ταμείο να μου λέει έκπληκτη: «Μα, δεν έχουμε έλλειψη από σακούλες». Διατυπώνονται απόψεις ότι η κρίση μάς έκανε οικολόγους από ανάγκη και ενώ τα περιβαλλοντικά προβλήματα δεν είναι άγνωστα, συχνά αποσιωπούνται ακόμα και οι άμεσες και καταστροφικές συνέπειες που επιφέρουν στην υγεία μας, το οικοσύστημα αλλά και την οικονομία.

Νόμος και Τάξη στο Ελληνικό El Dorado. Δες το βίντεο του VICE:

<http://www.vice.com/gr/video/to-ellhniko-el-dorado>

Παρόλο που περιπτώσεις όπως η Κερατέα και οι Σκουριές έδειξαν ότι υπάρχει ευαισθητοποίηση και εγχώριο οικολογικό κίνημα, η συμπεριφορά «not in my back yard» δεν μας είναι καθόλου άγνωστη. Και ενώ η λίστα των περιβαλλοντικών προβλημάτων πυκνώνει, η Ελλάδα βρίσκεται συχνά υπόλογη στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για υποθέσεις σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος. Παρά τη σημασία της ατομικής ευθύνης, οι παρακάτω υποθέσεις περιβαλλοντικών προβλημάτων καταδεικνύουν

ότι πέρα από τα εύηχα οικολογικά σλόγκαν, πολλά προβλήματα δεν είναι εύκολα επιλύσιμα, μιας και προσκρούουν σε «απόρθητα» συμφέροντα που απαιτούν κυρίως πολιτική βούληση.

Φωτογραφία από άσκηση “ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΓΡΥΠΑΣ 1/12” από το επίσημο site του ΓΕΕΘΑ

Στρατιωτικές ασκήσεις με πεδίο βολής τη θάλασσα

Σύμφωνα με τον διευθυντή της ΜΚΟ Αρχιπέλαγος, Θωδωρή Τσιμπίδη, σε όλη την ελληνική επικράτεια, με έμφαση στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, πραγματοποιούνται στρατιωτικές ασκήσεις με πραγματικά πυρά εκτός οργανωμένων πεδίων βολής. Ως πεδία βολής χρησιμοποιούνται τελικά καλλιεργήσιμες εκτάσεις και κυρίως η θάλασσα. Οι συνέπειες είναι τρομακτικές για το οικοσύστημα, την ανθρώπινη υγεία, την αλιεία και την τοπική οικονομία και το εν λόγω πρόβλημα έρχεται να εντείνει την απομύζηση του θαλάσσιου πλούτου που προκύπτει από την υπεραλίευση. «Πρωτίστως εκτίθενται σε κίνδυνο οι φαντάροι και οι κάτοικοι. Και το πιο απλό βλήμα περιέχει μόλυβδο και νικέλιο, τα οποία είναι βαρέα μέταλλα. Τα βλήματα εκτοξεύονται σε ελαιώνες ή σε αλιευτικά πεδία και σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Environmental Protection Clinic του Πανεπιστημίου Yale των ΗΠΑ που έχουμε στα χέρια μας, τα περισσότερα χημικά που εκλύονται είναι θανατηφόρα.

Στη Χίο και τη Σάμο οι ψαράδες μαζεύουν μέσα από τη θάλασσα σκασμένα βλήματα και το οικοσύστημα έχει καταστραφεί ολοσχερώς. Στο Αιγαίο ανά κυβικό μέτρο ζουν 800.000-1.000.000 οργανισμοί. Όταν ένας δυναμίτης χτυπάει δύο ή τρία μίλια μακριά, σε μία μόνο έκρηξη σκοτώνονται δισεκατομμύρια ή τρισεκατομμύρια οργανισμοί: πλαγκτόν και κυρίως γόνος», εξηγεί ο κ. Τσιμπίδης. Οι ψαράδες πρέπει να μετακινούνται όλο και μακρύτερα. Για τα μικρά καΐκια είναι δύσκολο αυτό, και έτσι όλο και περισσότερες οικογένειες αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα. «Σήμερα εισάγουμε ακόμα και τα πιο πενιχρά ψάρια, αυτά που κάποτε χρησίμευαν ως δόλωμα. Πρέπει να εκπαιδευτεί ο στρατός, αλλά το πώς και το πού είναι φλέγον ζήτημα. Πολλοί στρατοί χρησιμοποιούν εξομοιωτές για να κάνουν ασκήσεις αντί για πραγματικά πυρά, τα οποία κοστίζουν πολύ ακριβά. Πρέπει να χωροθετηθούν πεδία βολής που θα πληρούν τις απαιτούμενες προδιαγραφές και να εφαρμοστεί η νομοθεσία», προσθέτει ο διευθυντής του Αρχιπελάγους. Στο παρελθόν στρατιωτικές ασκήσεις υποδείχθηκαν ως αιτία θανάτου θαλάσσιων ζώων αλλά το θέμα παραμένει ταμπού.

Φωτογραφία: Αλέξανδρος Αβραμίδης από VICE

Ατμοσφαιρική ρύπανση και «Πτολεμαΐδα 5»: περιβαλλοντική και

οικονομική αυτοκτονία;

«Ατμοσφαιρική ρύπανση σημαίνει πρόωροι θάνατοι και δυστυχώς αυτό δεν έχει καταγραφεί στη συνείδηση του κόσμου», μου επισημαίνει ο Δημήτρης Ιμπραήμ, διευθυντής εκστρατειών της Greenpeace. «Μας κοστίζει παγκοσμίως εκατοντάδες χιλιάδες ζωές, που είναι φυσικά το πρωτεύον ζήτημα, αλλά δευτερευόντως έχει και τεράστιο οικονομικό κόστος σε νοσήλια», εξηγεί, προσθέτοντας ότι «υπάρχουν τρεις κύριες πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης: οι μεταφορές, δηλαδή τα αυτοκίνητα, η θέρμανση μιας και μέχρι πρότινος καίγαμε πετρέλαιο, ενώ τώρα καίμε αμφίβολης ποιότητας στερεά καύσιμα, από ξύλο μέχρι και λάστιχα, τα οποία κατά την καύση τους είναι πολύ επικίνδυνα. Τρίτη πηγή, και λιγότερο γνωστή, είναι οι μονάδες ηλεκτροπαραγωγής της ΔΕΗ που καίνε λιγνίτη και η επιβάρυνση της ατμόσφαιρας επηρεάζει όλη τη χώρα».

Οι επιπτώσεις είναι η μείωση του προσδόκιμου ζωής και σοβαρές καρδιοαναπνευστικές παθήσεις σε όλες τις ηλικίες, σύμφωνα με την Greenpeace. Το να κάνεις ποδήλατο ή τζόκινγκ σε ένα τοξικό περιβάλλον είναι εξαιρετικά επιβαρυντικό για την υγεία, ενώ για τα παιδιά που είναι μονίμως συναχωμένα σε σημαντικό βαθμό ευθύνεται και η έκθεση στην ατμοσφαιρική ρύπανση. Συγκεκριμένα, ο νέος λιγνιτικός σταθμός της ΔΕΗ, «Πτολεμαΐδα 5», που προβλέπεται να λειτουργήσει το 2020-21, θα ευθύνεται για 100 πρόωρους θανάτους τον χρόνο, προειδοποιεί η Greenpeace.

Στην Ελλάδα λειτουργούν αυτήν τη στιγμή δεκατέσσερις λιγνιτικοί σταθμοί της ΔΕΗ, συγκεντρωμένοι κυρίως στη Δυτική Μακεδονία και την Πελοπόννησο. Σύμφωνα με τον υπεύθυνο ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής της WWF, Νίκο Μάντζαρη, «τα βαρέα μέταλλα πάνε στις καλλιεργήσιμες εκτάσεις, μπαίνουν μέσα στο νερό και στον διατροφικό κύκλο αλλά δεν έχουν γίνει συστηματικές μελέτες πάνω στην επίδραση στην υγεία των κατοίκων της Δυτικής Μακεδονίας. Επίσης, μια άγνωστη συνέπεια εις βάρος του περιβάλλοντος είναι η σπατάλη του νερού. Δύο λιγνιτικοί σταθμοί, του Αμυνταίου και της Πτολεμαΐδας

συγκεκριμένα, χρειάζονται 72 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού τον χρόνο, την ώρα που όλη η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας για ύδρευση θέλει 40 εκατομμύρια».

Στα Χωριά-Φαντάσματα της Κοζάνης. Δες το βίντεο του VICE:

<http://www.vice.com/gr/video/vice-specials-kozani-deh-video>

Ο κ. Μάντζαρης μου εξηγεί και το οικονομικό «παράδοξο» που περιβάλλει την «Πτολεμαΐδα 5»: «Οι λιγνιτικοί σταθμοί της ΔΕΗ εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα, του αζώτου, σκόνη, υδράργυρο κ.ά. και οι περισσότεροι από αυτούς εκπέμπουν ρύπους πάνω από τα επιτρεπόμενα όρια της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Για το διοξείδιο άνθρακα που εκπέμπεται πληρώνουμε δικαιώματα στο χρηματιστήριο ρύπων. Η Ελλάδα δεν κάνει τα απαιτούμενα έργα ώστε να εκσυγχρονίσει τους σταθμούς της ΔΕΗ και να περιορίσει τις εκπομπές, γιατί αυτό κοστίζει. Από την άλλη, όμως, τώρα εξοικονομεί χρήματα προκειμένου να χρηματοδοτήσει τη νέα λιγνιτική μονάδα «Πτολεμαΐδα 5», η οποία θα είναι επίσης χαμηλής τεχνολογίας, εκπέποντας διοξείδιο του άνθρακα πάλι πάνω από τα επιτρεπόμενα όρια. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων εξαιτίας αυτού αρνήθηκε να χρηματοδοτήσει την «Πτολεμαΐδα 5» και η ΔΕΗ πήρε δάνειο από τον γερμανικό οργανισμό εξαγωγικών πιστώσεων Euler Hermes, το οποίο καλύπτει το μισό κόστος κατασκευής. Από αυτά τα χρήματα, η ΔΕΗ θα πληρώσει έπειτα γερμανικές εταιρείες για να αγοράσει λέβητα, καυστήρα, καθώς η ανάδοχος εταιρεία που έχει αναλάβει την κατασκευή είναι η Hitachi Europe με έδρα τη Γερμανία.

Στην Ελλάδα δεν πρέπει να ανοίξουν άλλες μονάδες λιγνίτη, γιατί αυτό είναι περιβαλλοντική και οικονομική αυτοκτονία. Και όσες μονάδες παραμείνουν ανοιχτές, θα πρέπει να αναβαθμιστούν σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία».

Φωτογραφία: Αλέξανδρος Αβραμίδης από το ρεπορτάζ του VICE «Ο Πόλεμος για τους Σπόρους»

Τρώμε φυτά «ναρκομανείς»

Οι σπόροι είναι η καρδιά της διατροφής μας και των ζώων, αλλά μήπως σήμερα χάνουμε το παιχνίδι της ανεξαρτησίας της τροφής μας; Όπως μου περιγράφει η Βάσω Κανελλοπούλου, υπεύθυνη της εναλλακτικής κοινότητας Πελίτι για τα διεθνή θέματα: «Υπάρχουν οι σπόροι του εμπορίου και οι παραδοσιακοί σπόροι ή αλλιώς τοπικά προσαρμοσμένοι, αυτοί που έφτιαξαν οι αγρότες. Αυτή η δεύτερη κατηγορία χάνεται σήμερα. Στην Ελλάδα σε πολλά είδη έχει χαθεί το 70-90% της γενετικής ποικιλότητας γιατί οι παραδοσιακοί σπόροι δεν καλλιεργούνται και ό,τι δεν καλλιεργείται χάνεται. Τα μαρούλια είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα σπόρου που εκλείπει στην Ελλάδα. Ο λόγος που αφανίζονται είναι γιατί έχουν επικρατήσει οι σπόροι του εμπορίου, οι οποίοι στην πλειονότητά τους εξαρτώνται από φάρμακα και λιπάσματα, ενώ αντίθετα οι παραδοσιακοί είναι πιο ανθεκτικοί. Στην Ευρώπη πέντε εταιρείες κατέχουν το 95% της αγοράς κηπευτικών, προμηθεύοντας με σπόρους και φυτοφάρμακα. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία ευνοεί τις εταιρείες, αφού ορίζει ότι οι παραδοσιακοί σπόροι για να καλλιεργηθούν θα πρέπει να

πιστοποιηθούν, όμως οι προδιαγραφές είναι κομμένες και ραμμένες στους εμπορικούς σπόρους και όχι στους παραδοσιακούς. Για παράδειγμα, απαιτείται ομοιομορφία και να είναι ίδιοι όπου κι αν βρεθούν, κάτι που για τον παραδοσιακό σπόρο είναι αδύνατο. Υπάρχει κατάλογος ειδικά για τους παραδοσιακούς σπόρους, αλλά τους περιορίζει γεωγραφικά και ποσοτικά».

Είναι παραδεκτό πως οι παραδοσιακοί σπόροι περιέχουν περισσότερα θρεπτικά συστατικά και είναι φιλικοί προς το περιβάλλον καθώς χρειάζονται λιγότερο νερό και φυτοφάρμακα, ενώ οι εμπορικοί είναι συνδεδεμένοι με τη χημική γεωργία. Η κ. Κανελλοπούλου τονίζει: «Όσο το έδαφος και τα νερά εξασθενούν από τα χημικά, γίνονται και τα φυτά αδύναμα, σαν ναρκομανείς που θέλουν τη δόση τους για να επιβιώσουν. Επίσης, οι εμπορικοί σπόροι καλύπτονται από πνευματικά δικαιώματα και ο αγρότης δεν μπορεί να κρατήσει τον σπόρο για τα επόμενα χρόνια, αλλά πρέπει να αγοράζει συνέχεια. Πρέπει να γίνουν αλλαγές στην ευρωπαϊκή νομοθεσία και να ανακτήσουμε τη γνώση καλλιέργειας των παλιών σπόρων. Στην Ελλάδα δημιουργούνται τράπεζες παραδοσιακών σπόρων για την ανταλλαγή και τη διατήρησή τους. Το σούπερ μάρκετ δεν είναι κακό, αλλά γιατί να μην πάρουμε τα κηπευτικά μας από έναν μικρό καλλιεργητή που φροντίζει για την υγεία μας;»

Το χωριό Μαυροπηγή. Φωτογραφία: Αλέξανδρος Αβραμίδης από το ρεπορτάζ του VICE «Τα Ορυχεία της ΔΕΗ Καταπίνουν Χωριά στην Πτολεμαΐδα»

Έχετε υπόψιν σας κι άλλες περιπτώσεις καταστροφής του περιβάλλοντος που δεν ασχολείται κανείς; Στείλτε μας e-mail στο editorial.gr@vice.com

Πηγή: vice.com